

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Седова Вячеслава Андрійовича

на тему «Модернізація системи підготовки кадрів вищої кваліфікації

для аграрного сектора економіки»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дисертації

Трансформація системи підготовки кадрів вищої кваліфікації за останні тридцять років виявилася значно глибшою та швидшою, ніж це передбачалося раніше. Основними змінами стали комерціалізація діяльності закладів вищої освіти, суттєва модернізація навчальних методів і технологій, активізація міжнародного співробітництва на новому рівні, а також впровадження процедур, які безпосередньо впливають на оцінку та забезпечення якості освіти. Водночас, аграрний сектор України також зазнав значних змін у контексті глобальних економічних і технологічних трансформацій. Сьогодні він потребує висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно застосовувати інноваційні методи та технології для підтримки конкурентоспроможності та сталого розвитку. Стратегічні завдання розвитку аграрного виробництва вимагають створення такої системи освіти, яка відповідала б вимогам сучасного ринку праці та сприяла підвищенню конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні. Проблеми дефіциту висококваліфікованих кадрів, зокрема в сільських районах, а також відсутність ефективної взаємодії між освітніми установами та аграрним сектором, роблять модернізацію підготовки кадрів надзвичайно важливою та актуальною темою для дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано в рамках науково-дослідної роботи кафедри менеджменту Одеського державного аграрного університету на тему «Забезпечення соціо-еколого-економічного розвитку агропромислового виробництва та сільських територій на засадах інноваційного менеджменту та маркетингу» (номер державної реєстрації

ДР 0121U109628). У процесі цього дослідження Вячеславом Андрійовичем Седовим були розроблені та обґрунтовані основні напрямки і підходи до модернізації системи підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектору економіки.

Ступінь обґрунтованості наукових результатів, висновків дисертаційної роботи

Представлені у дисертації Седова Вячеслава Андрійовича наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими, що обумовлено систематизацією значної кількості наукових публікацій щодо підготовки кадрів вищої кваліфікації. Здобувачем досягнуто основну мету дослідження – обґрунтування теоретико-методологічних засад та розробка методичних та прикладних рекомендацій щодо модернізації системи підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектора економіки в умовах сучасних трансформацій. Виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності здійснено на достатньо високому рівні.

Інформаційну базу становлять законодавчі та нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, матеріали та статистичні дані Міністерства освіти і науки України, Державної служби статистики України, звітність аграрних ЗВО, дані Єдиної державної електронної бази (ЄДЕБО), наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених.

Основні положення, висновки та рекомендації теоретичного та практичного характеру є обґрунтованими, логічними та достовірними. Аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених наукових результатів дозволяє зробити висновок про достатній ступінь їх новизни, обґрунтованості та відповідності дисертації Седова Вячеслава Андрійовича спеціальності 073 «Менеджмент».

Достовірність основних наукових положень, висновків дослідження

Достовірність наукових положень, висновків дослідження, що містяться в дисертаційній роботі є достатньою. Наукова проблема, досліджена автором комплексно, що підтверджується аналізом нормативно-правових, статистичних, аналітичних даних щодо питань

підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектора економіки, а також наукових праць провідних вітчизняних та зарубіжних науковців.

Вагомість наукових висновків та результатів дисертаційного дослідження підтверджується опублікованими працями, апробацією результатів дослідження на конференціях, а також документами про впровадження отриманих результатів у практичну діяльність. Це стосується як закладів вищої освіти (Полтавський державний аграрний університет, Одеський державний аграрний університет), так і підприємств, що перебувають у підпорядкуванні Міністерства аграрної політики України, зокрема СТОВ «Роздільнянське» та СВК «Родина».

Наукова новизна результатів дисертації

Науково-прикладну спрямованість даної дисертації зумовила мета дослідження, що полягає в розробці теоретичного та організаційно-методичного забезпечення модернізації системи підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектора економіки в період сучасних трансформацій. Поставлену мету дисертаційного дослідження досягнуто та отримано результати, для яких характерною є наукова новизна.

Проведене дослідження дозволяє сформулювати низку висновків і рекомендацій як на науково-теоретичному, так і на практичному рівнях. Зокрема, важливо відзначити, що автор удосконалив теоретичне визначення категорії «кадри вищої кваліфікації». За його трактуванням, ця категорія охоплює професійний персонал, який володіє рівнем компетенцій, здобутих як у закладах вищої освіти, так і в процесі практичної діяльності. Ці компетенції передбачають глибокі та системні теоретичні знання, спеціалізовані прикладні навички та уміння, а також сукупність людиноцентричних, світоглядних, патріотичних, морально-вольових і загальнолюдських якостей та суспільних цінностей (С. 36-37).

Автором удосконалено науково-методичні засади модернізації системи підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектора, трактуючи її як управлінську модель, що складається з низки внутрішніх складових, які знаходяться в постійному взаємозв'язку та взаємодії. Ці складові формують єдину цілісність, враховуючи вплив політико-правових, науково-технологічних та соціально-економічних факторів. Такий підхід забезпечує якісні зміни у підготовці кадрів вищої кваліфікації, з

урахуванням особливостей сучасних трансформацій на мікро-, макро- та мега-економічних рівнях (С. 57-62).

Заслуговує на увагу авторське обґрунтування вибору підходів до подолання протиріч у системі державного реагування на зміни на ринку праці аграрного сектору. На відміну від традиційних методів, ці підходи забезпечують ефективне задоволення попиту стейкхолдерів аграрного сектору на кадри вищої кваліфікації, ґрунтуючись на балансово-статистичних спостереженнях (С. 131-148).

Здобувачем узагальнено підходи до удосконалення інституціональних засад підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектору, що ґрунтуються на взаємозв'язку кадрової політики на рівнях «держава-підприємство-освіта», які є відповідальними за формування трудових ресурсів країни та забезпечення професійного, інтелектуального і морально-етичного розвитку людського капіталу (С. 154-163).

Автором розвинуто методичний підхід до моделі модернізації підготовки кадрів вищої кваліфікації шляхом створення Єдиної цифрової платформи «Освіта-наука-агробізнес», використання якої здійснюється на засадах приватно-державного партнерства. На відміну від існуючих платформ, ця модель враховує специфічні особливості регіонального розвитку та ефективно задовольняє потреби роботодавців аграрного сектору (С. 188).

Подальшого розвитку дістав методичний підхід до визначення індикаторів конкурентоспроможності аграрних закладів вищої освіти, який ґрунтується на узгодженості загальних показників конкурентоздатності та передбачає інтеграцію різних аспектів діяльності цих закладів. Зокрема, це включає інформацію про результати акредитації освітніх програм, оцінку якості освіти, показники державного фінансування, рівень працевлаштування випускників та рейтингові оцінки незалежних агентств, таких як QS World University Rankings, Times Higher Education, а також національні рейтинги університетів. Такий підхід дозволяє модернізувати та цифровізувати показники ресурсності, такі як стан інфраструктури, наявність сучасного обладнання та доступ до наукових лабораторій, а також покращити показники прозорості, зокрема відкритість даних, доступність інформації про діяльність закладів та ефективність управління на всіх рівнях: державному, регіональному та інституційному (С. 63-78).

У дисертації удосконалено обґрунтування залежності кількісного та якісного складу кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектору економіки від сукупного впливу на ринок освітніх послуг таких факторів, як державна аграрна політика, регіональні економіко-соціально-природні особливості, кількість і виробничі характеристики аграрних суб'єктів господарювання, попит на аграрному ринку праці та сприйняття аграрних закладів вищої освіти (С. 94-105).

Автором запропоновано нове бачення науково-практичних рекомендацій щодо збільшення чисельності науково-педагогічних працівників з науковим ступенем у закладах вищої освіти. Це дозволить підвищити рейтинги закладів, залучати вступників, розширювати контингент здобувачів вищої освіти, збільшувати грошові надходження до спеціального фонду та оперативно реагувати на зміни в потребах аграрного ринку праці (С. 109-114).

Напрацьовано подальший розвиток концептуально-методичних засад становлення та утвердження дуальної форми здобуття вищої освіти для аграрного сектору економіки. Мотиваційні механізми вибору цієї форми освіти ґрунтуються на впровадженні новітніх цифрових платформ, системному заохоченні здобувачів вищої освіти через забезпечення належного рівня заробітної плати та соціального пакету, а також гарантіях тривалості угод з роботодавцями, зокрема через встановлення терміну роботи після завершення навчання. Додатково передбачено дотримання нормативно-правових актів щодо штрафування за порушення трудової дисципліни, що дозволяє прискорити подолання проблеми кадрового дефіциту в аграрному секторі (С. 193-202).

Повнота викладення матеріалу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковані автором у 7 наукових працях, у тому числі: 3 статі у наукових фахових виданнях з яких 1 одноосібна та 4 публікації у матеріалах конференцій. Ознайомлення зі змістом наукових праць свідчить про повноту відображення в них основних положень та результатів дисертації. Загальний обсяг публікацій 2,65 друк. арк., з яких особисто автору належать 2,2 друк. арк. У публікаціях, виконаних у співавторстві, виокремлено особистий внесок здобувача. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають автору право публічного захисту дисертації.

Зауваження та дискусійні положення дисертації

Відзначаючи позитивні сторони дисертаційного дослідження, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. У роботі відсутня завершена модель оцінювання успішності реформ, тому доцільно додати модель, що використовує ключові показники ефективності (KPI), для більш чіткого вимірювання результатів реформ та їх впливу на систему підготовки кадрів вищої кваліфікації.

2. Щодо підрозділу 1.2, таблиці 1.6 (С. 73) «Методика балансування дефіциту кадрів вищої кваліфікації на ринку праці», доцільно було б описати можливості використання цифрових інструментів для реалізації цієї методики. Наприклад, можна звернути увагу на застосування спеціалізованих платформ для збору та аналізу даних, а також використання автоматизованих систем прогнозування потреб у кадрах вищої кваліфікації. Також важливо було б обґрунтувати, як ця методика може сприяти зниженню витрат агропідприємств, наприклад, через оптимізацію процесів підбору кадрів, зменшення плинності кадрів, поліпшення відповідності кваліфікацій вимогам ринку праці та зменшення потреби у додатковому навчанні та перепідготовці.

3. У підрозділ 2.1 спостерігається занадто детальний опис проблем, при цьому недостатньо уваги приділено позитивним аспектам. Доцільно збалансувати аналіз, включивши приклади успішних практик кадрового забезпечення, що дозволить не лише підкреслити існуючі труднощі, але й продемонструвати ефективні рішення та досягнення. Зокрема, корисно навести приклади аграрних підприємств або регіонів, де вдалось подолати кадровий дефіцит завдяки інноваційним підходам чи співпраці з навчальними закладами.

4. Використання виразу «таким чином» в кожному абзаці підрозділу 2.2 виглядає надмірно повторюваним. Рекомендується замінити цей вираз на альтернативи, такі як «зокрема», «отже», «результатом є», щоб урізноманітнити конструкції речень та зробити текст більш динамічним і легким для сприйняття.

5. У підрозділі 2.2 відсутня чітка класифікація суб'єктів системи підготовки кадрів. Рекомендується створити таблицю, яка міститиме категорії суб'єктів, такі як: освітні заклади, державні органи, аграрні підприємства, професійні асоціації та інші зацікавлені сторони. Це

допоможе систематизувати інформацію та чітко визначити роль кожного учасника в процесі підготовки кадрів для аграрного сектора.

6. Вибір дуальної форми освіти для аграрного сектора, наведений у підрозділі 3.3 (С. 193), недостатньо обґрунтований у контексті дисертаційного дослідження. Рекомендується доповнити обґрунтування, враховуючи конкретні потреби ринку праці та особливості аграрного сектору. Варто акцентувати увагу на перевагах дуальної освіти, зокрема на її здатності забезпечувати відповідність кваліфікацій випускників сучасним вимогам ринку праці, а також на потенціалі цього підходу для підвищення рівня зайнятості, покращення співпраці між освітніми закладами та роботодавцями, що в свою чергу сприяє розвитку аграрного сектору.

Наведені зауваження та висвітлені дискусійні положення не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, а, навпаки, підкреслюють складність та багаторівневність обраної теми. Вони можуть стати основою для наукової дискусії під час захисту та стимулювати подальше дослідження цієї тематики автором.

Дотримання принципів академічної доброчесності

Положення дисертаційної роботи не містять текстових запозичень інших авторів без посилання на відповідне джерело. Дисертація та наукові публікації виконані автором із дотриманням принципів академічної доброчесності. Підтвердженням цього є перевірка тексту дисертаційного дослідження і його експертна оцінка.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам, які пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація Седова Вячеслава Андрійовича на тему «Модернізація системи підготовки кадрів вищої кваліфікації для аграрного сектора економіки» є завершеною науковою роботою, яка виконана на актуальну тему, має наукову та практичну цінність. Мета дослідження досягнута та відповідає змісту роботи. Отримано нові обґрунтовані наукові результати є обґрунтованими та доведеними до практичного впровадження.

Дисертаційна робота Седова Вячеслава Андрійовича відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої

освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №431 від 21.03.22), а її автор, Седов Вячеслав Андрійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри обліку і фінансів,
керівник центру моніторингу якості
освіти та академічної доброчесності
Кременчуцького національного
університету імені
Михайла Остроградського,
доктор економічних наук, професор

Денис ЗАГІРНЯК

